

Paradis nå

Fakta om filmen

Regi: Hany Abu-Assad

Original tittel: Paradise now

Palestina, 2005

Lengde: 92 min

Sensur: 11 år

Foto: Antoine Héberlé

Manus: Hany Abu-Assad, Bero Beyer, Pierre Hodgson

Genre: Drama

Skuespillere: Kais Nashef, Ali Suliman,

Lubna Azabal, Amer Hlehel

Distribusjon: Arthaus

Filmstudieark skrevet av Per Terje Naalsund

Klassetrinn: 8. – 10. klasse, videregående skole

Fag: Samfunnsfag, Religion, Historie og Norsk.

Dette er et filmstudieark utgitt av FILM&KINO. For å bestille billetter til filmen ta kontakt med din nærmeste kino.

Paradis nå

Paradis nå er en prisbelønt film om palestinske «selvmordsbombere». Den vant Fipresciprisen ved Film fra Sør-festivalen 2005. Den ble kåret til beste europeiske film og fikk både publikumsprisen og den internasjonale Amnestyprisen ved Berlin filmfestival 2005. Den vant pris for beste manus ved European Film Awards 2005 og er nominert til Oscar for beste fremmedspråklige film i 2006.

Filmen passer i religions- og historieundervisningen i ungdomsskolen og i den videregående skolen. Den har ingen sterke scener, men den krever litt forkunnskaper om Palestina/Israel-konflikten. Før filmen bør elevene derfor kjenne til hvordan området er delt mellom palestinerne og israelerne, de viktigste hendelsene i denne konflikten, og kanskje også at flere mener at denne konflikten må løses før det blir fredeligere forhold mellom «Vesten» og muslimer i Midt-Østen. Nedenunder er det noen forslag til oppgaver som kan brukes etter at elevene har sett filmen. Oppgavene kan løses skriftlig (tverrfaglig med norsk for eksempel) eller som muntlige diskusjoner.

Handling

Filmen handler om to menn som arbeider ved et bilverksted i Nablus på Vestbredden. Det merkelige med det er at de ikke virker særlig interessert i jobben. En kunde klager, og da ødelegger den ene av dem bilen enda mer. At han får sparken gjør ikke så mye. De røyker vannpipe og drar hjem. Det er mye vi ikke får vite om dem i begynnelsen av filmen, for plutselig får vi beskjed om de to mennene, Said og Khaled, er utvalgt til å gjennomføre en martyransjon mot Israel. Det er den første aksjonen på to år.

Vi får se dem ta farvel med familien uten å fortelle noe og gjennomgå ritualene før martyrdøden. Men da de skal over grensa til Israel slår noe feil. De blir beskyttet og mister kontakten med hverandre. Den ene vender tilbake til de palestinske områdene, den andre begynner en tvilens reise. Han går nesten ombord i en israelsk buss, han drar tilbake, står utenfor morens hus, han møter Suha, en jente han er interessert i og som har en far som ble martyr, og han besøker graven til sin egen far. Organisasjonen er imens i panikk, kan han ha forrådt dem? De har slettet alle spor, og det er umulig for ham å finne dem. Men kameraten leter etter ham og finner ham. De får en ny sjanse. Men da de kommer fram til Tel Aviv har den ene av dem ombestemt seg, og han vil overtale den andre til å la være.

Noen korte spørsmål til filmens retorikk

Hvorfor tar ikke Said og Khaled jobben på bilverkstedet alvorlig?

Hvordan fremstilles de israelske veisperringene? Hvilken rolle spiller de i filmen?

Hvordan fremstilles Tel Aviv, Israel, sammenlignet med Nablus, Vestbredden?

Hvordan fremstilles Said sammenlignet med Khaled? Hvem får dere mest sympati med? Får dere også sympati med handlingene deres?

Hvordan fremstilles Sahu? Hvilken rolle spiller hun i filmen?

Hvilket inntrykk fikk dere av den jødiske sammensvorne som kjører dem til Tel Aviv?

Hvilket inntrykk fikk dere av «martyrorganisasjonen» som planla aksjonen?

Hvilket inntrykk ga filmen av hvem det er som ofrer livet sitt i martyransjoner?

Hvilket inntrykk ga filmen av årsakene til at noen gjennomfører slike aksjoner? Klarte filmen å overbevise dere om at dette er eneste – og den riktige måten å kjempe på?

Selvmondsaksjoner

Her er begrunnelsen Khaled gir for å bli martyr da han spiller inn avskjedsvideoen sin:

«Som et svar på urettferdigheten, okkupasjonen og dens forbrytelser, og for å fortsette motstanden, har jeg bestemt meg for å utføre en martyransjon. Vi har ingen annen måte å kjempe på.

Israel ser på partnerskap med, og likhet for, palestinerne under det samme demokratiske systemet som den jødiske statens selvmord. De vil heller ikke godta et kompromiss med to stater, selv om det ikke er rettferdig for palestinerne. Vi skal enten godta okkupasjonen for evig og alltid, eller forsvinne. Vi har forsøkt, med alle mulige midler, å avslutte okkupasjonen med politiske og fredelige midler. Til tross for det fortsetter Israel med nybygging, konfiskering av land, judaisering av Jerusalem og å utføre etnisk rensning. De bruker deres krigsmaskin og deres politiske og økonomiske makt for å tvinge oss til å godta deres løsning: Enten godtar vi underleggenhet, eller så blir vi drept.

Som martyr er jeg ikke redd for døden. På denne måten vil jeg trosse truslene deres og seire over deres militære og politiske makt. La meg dø som martyr.»

I filmen finnes det to forskjellige standpunkter til selvmordsaksjoner. Said, som har en far som samarbeidet med israelerne, er uenig med Suha, som har en far som har ofret seg i kampen mot israelerne: «Dette er ikke offer, det er hevn,» sier hun til Khaled, som blir overbevist av henne. På denne måten blir filmen tilsynelatende uten noen klar konklusjon. Diskuter selv for og i mot selvmordsaksjoner – og om det er det noen vektige argumenter som filmen ikke viser.

En omdiskutert film?

På nettsiden til Internet Movie Database (www.imdb.com) blir filmen (og Israel/Palestina-konflikten) iherdig diskutert: <http://www.imdb.com/title/tt0445620/board/threads> (du må registrere deg som bruker for å lese diskusjonene). En av Israels hovedaviser publiserte en skarp kritikk av filmen på nettet, se: <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3212503,00.html>. Denne filmkritikken er blitt kommentert både på avisens nettside og på Internet Movie Database. Kritikerne kaller filmen for en «Nazi film», men begrunner karakteristikken med en grundig analyse

av filmens bilder. Hun (eller han?) reagerer blant annet på måten Israel og israelerne er framstilt på; at selvmordbomberne ligner på leiemordere fra en Tarantino-film, at selvmordsbomberne fremstilles som Jesus-aktige i en scene, og at det er en buss full av soldater – og ikke sivile, som blir bombet.

Skriv en anmeldelse av filmen der du tar stilling til hvordan filmen presenterer den politiske situasjonen.

Selvmordsbomber eller martyr?

Visste du at selvmordere ikke kommer til paradiset, ifølge Koranen? Den palestinske islamistlederen (stor-mufti og sunni-muslim shaykh) Ekrim al-Sabri sier følgende om selvmordere og martyrer: «Det dreier seg ikke om selvmord. En person som tar sitt eget liv, gjør det for å flykte fra livet. Han vil ikke leve lenger, og ønsker seg vekk fra denne verden (...) Er det heltstatus han trakter etter, blir han ikke martyr i ordets rette religiøse forstand. Gjør han det for å flykte fra problemer, vil han heller ikke få reise til paradiset. I det øyeblikket han sprenger bomben, må han være oppriktig i sitt forhold til Gud.» Den libanesiske ayatollahen (shia-muslimen) Muhammed Hussein Fadlallah definerer selvmord på samme måte, men martyrium litt ulikt: «Det dreier seg om selvmord når en person som har tapt i kjærlighet, som har feilet i jobben eller på skolen, tar sitt eget liv. Det dreier seg også om selvmord når en person som har utført en kriminell handling dreper seg selv. Men hvis selvmordet blir utført for en større sak som har med det islamske samfunnet eller religionen å gjøre, da er det martyrium.» (Kilde: Frida Nome, Martyrbrigadene. De palestinske selvmordsbomberne, Cappelen 2002, s. 182-183).

I vestlig nyhetsdekning blir palestinerne som sprenger seg selv, kalt for «selvmordsbombere»; palestinerne omtaler dem som «martyrer». Hva ligger i de to begrepene, og hva kan grunnen være til at vestlig presse og palestinere bruker forskjellige begreper?

Motstandshelt eller terrorist?

Frida Nome refererer i Martyrbrigadene. De palestinske selvmordsbomberne, Cappelen 2002 to forskjellige nyhetssendinger: «I taxien på veien hjem til Hannas leilighet hører vi på den israelske radioen som kringkaster på arabisk. Vi får vite at to terrorister er drept i sammenstøt med den israelske forsvarshæren. Palestinsk TV melder også om hendelsen. Der får vi vite at to palestinske motstandshelter har blitt martyrer, kaldblodig drept av soldater» (s. 197).

Drøft om palestinerne er terrorister eller motstandsmenn.

Andre mulige temaer for videre arbeid

Andre mulige temaer for videre arbeid er f.eks. Hamas, Mossad (se f.eks. Steven Spielbergs film *München*), Oslo-avtalen, Murbyggingen, Tilbaketrekningene, Ariel Sharons politikk, PLO, Det palestinske valget, USAs støtte til Israel.

Fordypningslitteratur:

Frida Nome, Martyrbrigadene. De palestinske selvmordsbomberne, Cappelen 2002
Anne Hefge Simonsen og Nora Ingdal, Mur. Delt landskap i Israel og Palestina, Cappelen 2005.
Göran Rosenberg, Det tapte landet. En personlig historie, Aschehoug 1998.
Morten A. Strøksnes, Hellig grunn: reiseskildring fra Midtøsten, Kagge forlag 2001.

Andre filmer:

München, regi: Steven Spielberg, USA 2006
Et steinkast unna, regi: Line Halvorsen, Norge 2003 (DVD, kan kjøpes fra Norsk filminstitutt)
Løfter, regi: Justine Shapiro, USA 2001 (Video, kan kjøpes Norsk filminstitutt)